

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу».

на тему: **«ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЕКТУ СТВОРЕННЯ
КОМПЛЕКСУ ПЕРЕВАЛКИ ЗЕРНА»**

Виконавець:

Студентка ЦЗФН

Карадяур Христина Миколаївна _____

/підпис/

Науковий керівник:

Ст. викладач

Каражия Едуард Андрійович _____

/підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ У СФЕРІ ПЕРЕВАЛКИ ЗЕРНА	
1.1. Характеристика бізнес-ідеї започаткування справи на ринку перевалки зернових.....	5
1.2. Умови організації та здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері перевалки зерна.....	9
1.3. Обґрунтування вибору організаційно-правової форми підприємницької діяльності та системи оподаткування.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСУ ПЕРВАЛКИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	
2.1. Аналіз світового та вітчизняного ринку зерна	16
2.2. Оцінка ринку елеваторів та перевалки зерна України.....	24
2.3. Аналіз існуючих технологій перевалки зернових	32
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ ЗЕРНОВОГО ТЕРМІНАЛУ	
3.1. Загальна характеристика проекту створення перевалочного комплексу та розрахунок його економічних показників	39
3.2. Розрахунок показників економічної ефективності проекту.....	48
3.3. Аналіз можливих ризиків та заходи щодо їх мінімізації.....	55
ВИСНОВКИ	61
Список використаних джерел	63

ВСТУП

Актуальність теми. Останнім часом з активним розвитком зернового ринку України залишаються актуальними питання зі зберігання та післязбиральної обробки зерна. Як відомо, більшість зернових складів України потребують реконструкції чи повного відновлення. Тому на сьогоднішній день стоїть чітка задача з будівництва елеваторних комплексів, що повинні відповідати усім сучасним вимогам галузі та забезпечити високу функціональність, яка б дозволила проводити технологічні операції при повній автоматизації виробництва з мінімальною кількістю обслуговуючого персоналу.

Залежно від місця, займаного у переміщенні зерна від виробництва до споживачів, підприємства елеваторної промисловості відносять до заготівельних, проміжних і виробничих. До заготівельних відносять хлібоприймальні (інакше, заготівельні); до проміжних - базисні, перевалочні, фондові; до виробничих - виробничі, портові, реалізаційні.

Елеватори – найбільш досконалий тип зерноскладів. Вони являють собою комплекс наступних основних споруд: робочої будівлі, де розміщено основне технологічне і транспортує обладнання; силосних корпусів для зберігання зерна; прийомних і відпускних пристроїв для різних видів транспорту; зерносушарок; цеху (складу) відходів.

Незважаючи на різноманіття типів елеваторів, основне їхнє призначення у принципі формулюється однаково: прийняти зерно, піддати його обробці (очищення, сушіння, активне вентильовання тощо), забезпечити надійне зберігання, відвантажити споживачеві. Одночасно з урахуванням свого основного функціонального призначення кожен тип елеватора передбачає і суттєві особливості.

Питанням формування й розвитку зернових ринків присвячені роботи таких учених-економістів: В.Г. Андрійчука, В.І. Богачова, В.І. Бойка, П.І. Гайдучького, Б.В. Губського, О.Ю. Єрмакова, М.В. Калінчика, Ю.С. Коваленка, В.І. Мацибори,

Ю.Ф. Наумова, П.Т. Саблука, В.Д. Савченка, І.Г. Ушачова, О.М. Шпичака, В.В. Юрчишина.

Актуальність проблеми, недостатність вивчення і висвітлення її в економічній літературі, теоретичне і практичне значення питань формування ринку зернових та елеваторів зумовили вибір теми дипломної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є визначення доцільності побудови зернового елеватора та проведення економічного обґрунтування ефективності цього проекту.

Реалізація зазначеної мети визначила необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити теоретико-методичні основи формування і функціонування ринку зерна та елеваторних потужностей;
- здійснити комплексний аналіз сучасного стану, кон'юнктури та особливостей вітчизняного і світового ринку зерна та елеваторних потужностей;
- визначити ситуацію на ринку зерна та елеваторних потужностей;
- обґрунтувати економічну ефективність проектних даних із побудови елеватора.

Об'єктом дослідження виступає процес створення зернового елеватора, як суб'єкта господарювання та його прибутковість.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти розвитку підприємства у сфері харчової промисловості в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі були застосовані такі методи дослідження: метод аналізу ринку, методи статистичної обробки даних, метод коефіцієнтів та аналізу фінансового стану підприємства та інші. Для обробки інформації використовувались програми Microsoft Excel, Project Expert (для обґрунтування доцільності реалізації запропонованих проектних заходів щодо розвитку підприємства).

Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації та монографічні видання вітчизняних вчених, нормативно-законодавчі акти України, офіційні статистичні матеріали, матеріали наукових досліджень та ін.

ВИСНОВКИ

1. Україна гідно тримає позицію одного з найбільших виробників зернових і, крім того, займає лідируючу нішу з експорту зерна в світі. У 2019 цей показник досяг максимальних 75,1 млн т. Рекордний експорт зерна може скласти майже 74% від рекордного врожаю.

2. Оскільки на переробку неможливо, та і часто недоцільно, пускати відразу весь зібраний врожай зернових культур в продаж, необхідно забезпечити його зберігання на такому рівні, щоб його якісні характеристики не стали гірше. Для цього використовують зерносховища, в т.ч. елеватори.

3. Станом на 1 січня 2019 року в Україні потужності одноразового зберігання зернових, зернобобових та олійних культур склали 78,3 млн т. Із зазначеного обсягу 45,43 млн т потужностей належать підприємствам, які вирощують ці культури, 32,85 млн т – займаються зберіганням і обробкою.

4. В той самий час близько 70% елеваторів України потребують капітальної реконструкції, але не завжди доцільно робити зі старого нове, та й операційні витрати такого елеватора будуть значно більшими, ніж у нового зерносховища. Тож, виробники агропромислового комплексу під впливом можливої втрати частки врожаю змушені зупиняти свій вибір на одному із варіантів і найчастіше обирають інвестування у нове зерносховище з оновленою матеріальною базою.

5. Сьогодні українські зернотрейдери направляють величезні інвестиції в збільшення потужностей з перевалки зерна. Розвиток зерноперевалки зумовлений зацікавленістю інвесторів у показниках рентабельності даного виду діяльності. Що викликано різною вартістю за перевалку 1 тони зерна. У Європі - 7-8\$, а в Україні її вартість знаходиться на рівні \$ 20-25 за тону.

6. Найбільш цікаві місця для будівництва зернових терміналів, - це порти північно-західного узбережжя Чорного моря. Причини дві: Глибоководний шельф відповідних портів і логістика, зокрема, можливість доставки зернових по річках.

7. Виходячи з можливостей по перевалочним здібностям нашого терміналу, було прийнято рішення про будівництво зернових елеваторів з перевантажувальним

комплексом з річним проектним оборотом до 2,5 млн. тон. Обсяг одноразового зберігання 120 тис. тон

8. Технологія, запланована для використання на новому терміналі, дозволяє виключити необхідність використання важких портальних або плавучих кранів та розбирання залізничних вагонів.

9. Аналіз сильних і слабких сторін проекту показує, що сильні якості переважають над слабкими. Рішення про будівництво зернового терміналу на території Одеського морського торгового порту стратегічно є вірним

10. Для встановлення елеватора з такою пропускною потужністю з перевалки та одноразового зберігання зерна необхідні інвестиції в розмірі \$70 млн. За перший рік фірма отримує тільки з перевалки зернових через елеватор \$13,14 млн. І при цьому витрати скоротяться на 10%. Розрахунок дисконтованих показників економічної ефективності свідчить, що проект – економічно доцільний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Айгожіна С.А. Аналіз проблем і тенденцій розвитку світового ринку зерна: Науковий журнал. - 2009. - № 2 (24). - С. 79.
2. Бутенко А.И. Экономика и организация предпринимательской деятельности: Учебник / за ред. А.И. Бутенко, В.Р. Кучеренко, А.С. Маркитана. – Одесса: «Логос – сервис», 2004. - 273 с.
3. Виробництво зернових в Україні у 2020 році. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/virobnictvo-zernovih-v-ukraini-u-2020-roci-sklade-674-mln-tonn>
4. Ведення агробізнесу в Україні. Зернові. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/agrarni_rinki/zernovi
5. Вітчизняне зерно - тренд на зарубіжжя. URL: <https://ambarexport.ua/ru/blog/export-grain-from-ukraine>
6. Вронских М.Д. Мировой рынок зерна: анализ и прогноз: Хранение и переработка зерна. - 2005. - №12. - С.17-27;
7. ВР України Закон від 04.07.2002 № 37-IV Про зерно та ринок зерна в Україні. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T020037.html
8. Довідник по монтажу обладнання елеваторів, зернопереробних і комбикормових заводів / Під ред. М.А. Тартаковського - М. "Колос" 198
9. Експорт зернових. Підсумки першого півріччя 2018/2019 маркетингового року. URL: http://delo.ua/business/eksport-zernovyh-itogi-pervogo-polugodija-20132014-mg-223823/?supdated_new=1400252199
10. Елеваторна промисловість України: що маємо та на що очікуємо. URL: <http://hipzmag.com/tema/elevatorna-promislovist-ukrayini-shho-mayemo-ta-na-shho-ochikuyemo/>
11. Зайонц А.Л. Стан і проблеми розвитку експортного зернового потенціалу. - 2008. - № 5. - С. 26.
12. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04.07.2002р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/37-iv>

13. Зберігання зерна на елеваторі. URL: <http://grainexport.com.ua/articles/50.html>
14. Ібрагімова Е.Е. Україна і світова продовольча криза / під ред. Е.Е. Ібрагімова: Економіка і управління в умовах глобалізації. - С .: Таврія, 2010.- № 3. - С. 243-245.
15. КВЕД 2020 року - перелік видів діяльності. URL: https://www.juridicheskij-supermarket.ua/page_kved.html
16. Країна великих портів: перспективи української перевалки зерна. URL: <http://www.mayak.zp.ua/review-analysis/1292-strana-bolshikh-portov-perspektivy-ukrainsko-perevalki-zerna>
17. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 243 с.
18. Кучеренко В.Р. Економіка і планування бізнесу / під ред. В.Р. Кучеренко, А.І. Бутейко: Наукове видання. – Одеса, 2004. – 458 с. /Міносвіти і науки України, ОДЕУ, НАНУ ОІПРЕЕД/
19. Найбільші торговельні партнери України за підсумками 2019 року. URL: <https://agroexpert.ua/najbilshi-torhovelni-partnery-ukraieny-za-pidsumkamy-2019-roku/>
20. Огляд ринку зернових. URL:: <http://milkua.info/uk/post/oglad-rinku-zernovih-1609-200919>
21. Підписано угоду про ЗВТ з Ізраїлем. URL: <http://www.zerno-ua.com/?p=6284>
22. Про зерно та ринок зерна в Україні. URL: <http://www.apk-inform.com/ru/analytics/160>
23. «Про вступ України до Світової організації торгівлі» Протокол від 10.04.2008 р. № 250-VI: Відомості Верховної Ради України. – 2008. - № 23. – Ст. – 213.
24. Рейтинг елеваторів України 2019 URL: <http://agrinews.com.ua/show/272562.html>
25. Сімонов С.Ю. Застосування статистичних методів в прогнозуванні ринку зерна: Вісник університету управління. – 2010. - № 2. – С. 53.

26. Сучасні тренди світового ринку зерна. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/13865-suchasni-trendy-svitovoho-rynku-zerna.html>

27. ТОП-10 найбільших експортерів зернових. URL: <https://landlord.ua/news/top-10-naibilshykh-eksporteriv-zernovykh/>

28. Турчина С. Г. Особенности развития АПК Украины в условиях глобализации / під дед. Турчина С.Г. Экономика и управление в условиях глобализации. – С.: Таврия, 2010.- № 3. – С. 366 – 369.

29. Україна доганяє США по експорту зернових. URL: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?ukrayina_doganyaye_ssha_po_eksportu_zernovih__ekspert&objectId=1306738

30. Україна здатна впливати на ситуацію на світовому зерновому ринку. URL: <http://economics.unian.net/agro/741339-eabr-ukraina-sposobna-vliyat-na-situatsiyu-na-mirovom-zernovom-ryinke.html>

31. Україна: Потужності зберігання зерна збільшено – Режим доступу: <http://zerno.ru/node/3742>

32. Чим приваблює інвесторів перевалка зерна в українських портах? URL: http://delo.ua/business/chem-privlekaet-investorov-perevalka-zerna-v-ukrainskih-portah-218421/?supdated_new=1393271605

33. Чому інвестори вкладають у зернові термінали МТП: фактори привабливості. URL: <https://landlord.ua/news/chomu-investory-vkladaiut-u-zernovi-terminaly-mtp-factory-pryvablyvosti/>

34. Шубравская О. В. Инновационные трансформации сектора экономики: мировые тенденции и отечественные реалии / під ред. О.В. Шубравская. Экономический прогноз. – К.: Основи, 2010. - № 3. – С. 90 – 102.

35. Юдаев Н. В. Елеваторы, склады, зерносушарки. - ГИОРД, 2008. - 128 с. - ISBN 978-5-98879-082-2